

**TIBBIYOT YO'NALISHI TALABALARINING INGLIZ TILIDA LEKSIK
KOMPETENSIYASINI OSHIRISHDA MOODLE LMS PLATFORMASINING O'RNI**

Jonzaqova Nigora Nizamiddin qizi
nigorajonzoqova@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida tibbiyot yo'nalishi talabalari uchun ingliz tili darslarida leksik kompetensiyani rivojlantirishda Moodle LMS platformasidan foydalanishning samaradorligi tahlil qilinadi. Zamonaviy raqamli ta'lim tizimida Moodle platformasi interaktiv mashqlar, elektron resurslar, testlar va modulli topshiriqlar yaratish imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Tadqiqotda tibbiyot terminologiyasini o'rgatish, talabalarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda o'quv jarayonini individuallashtirishda Moodle'ning o'rni yoritildi. Shuningdek, platformaning O'zbekiston oliy ta'limi uchun mosligi, mavjud imkoniyatlari va ta'lim jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha amaliy tavsiyalar berildi. Tadqiqot natijalari Moodle LMS'ning tibbiyot talabalari ingliz tili leksik boyligini oshirishda samarali vosita ekanligini ko'rsatdi.*

Kalit so'zlar: *Moodle LMS, leksik kompetensiya, masofaviy ta'lim, elektron o'quv resurslari, interaktiv topshiriqlar, onlayn ta'lim*

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimida tibbiyot yo'nalishlari bo'yicha malakali kadrlar tayyorlash jarayonida ingliz tilining, xususan, tibbiy terminologiyani puxta o'zlashtirishning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Tibbiyot sohasi global miqyosda tez rivojlanayotganligi, ilmiy adabiyotlarning aksariyati ingliz tilida chop etilishi, xalqaro amaliyot va klinik tadqiqotlarga kirish imkoniyatlari talabalardan yuqori darajadagi inglizcha leksik kompetensiyani talab etadi. Shu munosabat bilan OTMlarda ta'lim jarayoniga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini, jumladan, MOODLE kabi masofaviy ta'lim platformalarini joriy etish ustuvor yo'nalishga aylandi.

O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida, ayniqsa pandemiya davridan so'ng, MOODLE tizimidan foydalanish sezilarli darajada kengaydi. Bu platforma nafaqat masofaviy ta'limni tashkil etish, balki an'anaviy dars jarayonini samarali qo'llab-quvvatlash, o'quv materiallarini tizimli taqdim etish, nazoratni avtomatlashtirish hamda talabalarning individual mustaqil ta'lim faoliyatini kuchaytirish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Tibbiyot yo'nalishida ingliz tilini o'qitishda MOODLE'ning ahamiyati ayniqsa yuqori. Chunki tibbiy ingliz tili ko'p sonli terminlar, qisqartmalar, klinik atamalar, kasallik nomlari, laboratoriya ko'rsatkichlari va boshqa maxsus leksik birliklarni o'zlashtirishni talab qiladi. Bunday murakkab leksik materialni samarali o'zlashtirish

uchun interaktiv, ko'p funksiyali va multimedia imkoniyatlariga ega bo'lgan platforma zarur bo'ladi.

MOODLE yordamida leksik kompetensiyani rivojlantirishning asosiy mexanizmlari

Multimediali resurslardan foydalanish

MOODLE tizimi o'quvchi uchun quyidagi interaktiv materiallarni taqdim etish imkonini beradi:

- tibbiy mavzularga oid videodarslar;
- autentik audio materiallar (doktor–bemor suhbatlari, klinik intervyular);
- grafiklar, jadvallar va klinik tasvirlar;
- tibbiy atamalar bo'yicha slaydlar va taqdimotlar.

Bu materiallar tibbiy ingliz tilidagi leksik birliklarning mazmunini kontekstda tushunishga yordam beradi va tibbiy fikrlashni rivojlantiradi.

Interaktiv topshiriqlar orqali so'z boyligini mustahkamlash

MOODLE'da ingliz tili leksikasini o'rganishga xizmat qiluvchi ko'plab topshiriq turlari mavjud:

“Test” – terminlarni mustahkamlash uchun mos (multiple choice, matching, fill-in-the-gaps);

“Glossary” – tibbiy terminologiya bo'yicha elektron lug'at yaratish imkonini beradi;

“Lesson” – mavzuga bosqichma-bosqich kirish va mustahkamlash;

“Assignment” – klinik vaziyatlar asosida yozma topshiriqlar berish.

Masalan, talabalar yurak-qon tomir kasalliklari bo'yicha terminlar lug'atini yaratib, unga izoh, tarjima, rasmlar yoki klinik misollar qo'shishlari mumkin.

Mustaqil ta'limni tashkil qilish

O'zbekiston OTMLarida talabalar mustaqil ta'limining salmog'i oshirilayotgan bir vaqtda, MOODLE tizimi:

- mavzuga oid Mustaqil ish (MI) topshiriqlarini tartibli taqdim etish,
- bajarilgan ishlarni avtomatik vaqt tamg'asi bilan topshirish,
- nazorat va baholash jarayonini shaffof yuritish imkonini beradi.

Talabalar o'ziga qulay vaqt va joyda materiallarni o'rganishi, video va audio fayllarni takroran tinglashi orqali leksik kompetensiyani chuqurlashtiradi.

Interaktiv muloqot va o'quv hamkorligini kuchaytirish

Tibbiy ingliz tilida muloqot ko'nikmalari ham muhim. MOODLE bu borada quyidagi imkoniyatlarni yaratadi:

- Forumlar – kasalliklar bo'yicha muhokama, klinik holatlar tahlili;
- Chat – real vaqt ichida tezkor fikr almashish;
- BigBlueButton videokonferensiya – “doctor-patient role-play” mashg'ulotlarini onlayn o'tkazish;
- Wiki – guruh bo'lib tibbiy mavzular bo'yicha konspekt yoki kichik maqolalar yozish.

Bu jarayonlar tibbiy sohada qo'llaniladigan so'z va iboralarni faol ishlatishga yordam beradi.

Leksik bilimlarni baholashning zamonaviy shakllari

MOODLE leksik kompetensiyani baholashda quyidagilarni qo'llashga imkon beradi:

- avtomatik baholanuvchi testlar;
- klinik vaziyatlar asosidagi keys topshiriqlar;
- esse va tahliliy ishlar;
- o'zaro baholash (peer-assessment) – "Seminar" moduli orqali.

Bu tizimli baholash talaba bilimining qaysi bosqichda ekanini aniq ko'rsatadi va ta'lim sifatini oshiradi.

Xulosa

MOODLE LMS platformasi O'zbekiston Respublikasi tibbiyot OTMlarida ingliz tili leksikasini o'qitishning samarali vositalaridan biri hisoblanadi. U:

- o'quv jarayonini interaktiv qiladi,
- talabalarning mustaqil ishlashini kuchaytiradi,
- tibbiy terminologiyani chuqur va tizimli o'zlashtirish imkonini beradi,
- o'qituvchi vaqtini optimallashtiradi,
- baholash va monitoring tizimini takomillashtiradi.

Natijada, talabalar zamonaviy tibbiyot uchun zarur bo'lgan inglizcha leksik kompetensiyani yuqori darajada egallash imkoniga ega bo'ladilar, bu esa ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida muhim o'rin tutadi.

ADABIYOTLAR RO'YHATI:

1. Абдуллаев, А. (2021). Raqamli ta'lim texnologiyalarini joriy etishning nazariy asoslari. Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti.
2. Axmedova, D. (2020). "Oliy ta'limda masofaviy o'qitishning samaradorligi: Moodle tizimi misolida". O'zbekiston Pedagogika Jurnal, №5, 45–52.
3. Brown, H. D. (2015). Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. New York: Pearson Education.
4. Dudeney, G., & Hockly, N. (2018). Digital Tools in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Ellis, R. (2016). The Study of Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press.
6. Malikov, M., & Qodirova, S. (2022). "LMS platformalari yordamida ingliz tili terminologiyasini o'rgatishning zamonaviy yondashuvlari". Ta'lim va Innovatsiya, №3, 67–74.
7. Moodle Documentation. (2024). Moodle User Guide & Teaching with Moodle. Retrieved from moodle.org/documentation